C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-894/24 Judecătoria Orhei sediul Rezina
1-22091520-03-21rji-19082024 Judecător L.Tetiu

D E C I Z I E
În numele Legii
14 noiembrie 2024

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ghenadie Liulca
Judecători Oleg Moraru, Viorel Pușcaș

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursurile declarate de către condamnatul Eugen Cebotari și de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 29.07.2024, prin care a fost respins demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la aplicarea în privința condamnatului **Eugen Cebotari** a prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

La 28.06.2022, în adresa Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, a parvenit spre examinare demersul Penitenciarului nr.17 Rezina, privind aplicarea prevederilor art.7 alin.(1) lit. d) din Legea nr. 243 cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, în privința condamnatului Cebotari Eugen *****.

În motivarea demersului s-a invocat că, condamnatului Cebotari Eugen ***** a fost condamnat la data de 05.05.2005 prin sentința Judecătoriei mun. Chișinău sectorul Rîșcani pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art.123/1; 88 pct.1, 7, 39 alin. 3 Cod penal la detențiune pe viață, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Conform deciziei Curții de Apel Chișinău din data de 08.11.2005 menține fără modificări sentința Judecătoriei mun. Chișinău sectorul Rîșcani din data de 05.05.2005.

Potrivit deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08.02.2006 menține fără modificări sentința Judecătoriei mun. Chișinău sectorul Rîșcani din data de 05.05.2005 și decizie Curții de Apel Chișinău din data de 08.11.2005. Sentința a intrat în vigoare la data de 08.11.2005. Începutul termenului: 14.09.1999. Anterior cu antecedente penale. La data de 17.06.2022 a executat efectiv: 22 ani 9 luni și 03 zile.

Se mai indică că, condamnatul a fost caracterizat pozitiv, iar rezultatul evaluării riscului de recidivă este redus. Comisia specială a Penitenciarului nr.17 Rezina în ședința din 17.06.2022 a decis că condamnatul Cebotari Eugen întrunește condițiile prevăzute de art.1 al Legii 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX- a de la proclamarea independenței R.Moldova.

Autorul demersului și-a întemeiat pretențiile în baza Legii nr.243 cu privire la amnistie, art.107 din Codul penal, art. 469-471 din Codul de procedură penală, art. 272 din Codul de executare.

Solicită autorul în demersul său aplicarea în privința condamnatului Cebotari Eugen a prevederilor art.7 alin.(1) lit.d) din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 1 mai 2023 s-a respins demersul Penitenciarului nr.17 Rezina, privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Cebotari Eugen ca fiind neîntemeiat.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 aprilie 2024 s-a admis recursul avocatului Iachimov Cristina în interesele condamnatului Cebotari Eugen, recursul condamnatului Cebotari Eugen și recursul administrației Penitenciare nr. 17 Rezina declarate împotriva încheierii nr.21ji-236/2022 din 11.05.2023 și a fost casată încheierea menționată și trimisă cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

La 03.06.2024 prin intermediul PIGD demersul Penitenciarului nr.17 Rezina, privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Cebotari Eugen a fost repartizat pentru examinare judecătorului Ludmila Tetiu.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 29.07.2024, a fost respins demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la aplicarea în privința condamnatului Eugen Cebotari a prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond a declarat recurs condamnatul Cebotari Eugen, prin care a solicitat casarea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 29.07.2024, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie admis integral demersul Penitenciarului nr.17 Rezina, privind aplicarea prevederilor art.7 alin. 1 lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

În susținerea poziției a invocat, că încheierea este neîntemeiată, fiind emisă prematur, fără a fi dată o apreciere corectă circumstanţelor cazului, deoarece nu s-a asigurat investigarea suficient de minuţioasă şi eficientă a tuturor argumentelor prezentate instanţei, motiv pentru care este pasibilă anulării, or aceasta din urmă nu este completă, de manieră a condiţiona adoptarea unei soluţii legitime pe caz.

Notează, că a fost evaluat de Comisia Specială privind aplicarea amnistiei în privinţa persoanelor condamnate din cadrul Penitenciarului nr. 17 - Rezina. Propunerea privind aplicarea amnistiei aparţine administraţiei locului de detenţie, (demersul) administraţiei a fost examinată la şedinţa Comisiei speciale, unde membrii comisiei au decis, de a înainta în Judecătoria Orhei, sediul Rezina demersul privind aplicarea faţă de el a prevederilor art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei RM. nr. 243/2021. Motivul: se caracterizează pozitiv, riscul de recidivă este redus".

Consideră, că instanţa de judecată era obligată să verifice dacă sunt întrunite aceste condiţii şi să decidă dacă va aplica sau nu actul de amnistie. Judecătorul nu este în drept să se expună în privinţa calităţii evaluării condamnatului şi să pună la îndoială concluziile specialiştilor, mai ales a psihologului, căci judecătorul nu are calitate de psiholog, şi nu poate să indice psihologului cum să facă o evaluare. Or. conform Capitolului IV al Anexei nr. 6 la Regulamentul-cadru de activitate a Comisiei speciale privind aplicarea amnistiei în privinţa persoanelor condamnate, aprobat prin Ordinul Ministerului Justiţiei nr. 44 din 18 februarie 2022, a fost aprobată Metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, unde sunt prevăzute procedurile de evaluare a riscului de recidivă conform unei liste din 11 puncte.

Dezacord cu încheierea în cauză și-a exprimat și administrația Penitenciarului nr. 17 - Rezina, solicitând admiterea recursului înaintat de către Penitenciarul nr. 17 – Rezina, anularea încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din data de 29.07.2024, prin care a fost respins demersul Penitenciarului nr. 17 – Rezina înaintat în privința condamnatului la detențiune pe viață Cebotari Eugen privind aplicarea actului de amnistie și adoptarea unei noi hotărârii prin care să fie admis demersul Penitenciarului nr. 17 – Rezina cu aplicarea în privința condamnatului la detențiune pe viață Cebotari Eugen, a dispozițiilor alin. (1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021.

În motivarea cererii de recurs reprezentantul administrației penitenciare indică, că la baza înaintării demersului respectiv a servit faptul, că condamnatul la detenţiune pe viaţă Cebotari Eugen, întruneşte condiţiile prevăzute de art. 1 al Legii nr. 243/2021 şi anume în calitate de condamnat se caracteriza pozitiv (calificativ stabilit de comisia penitenciară, urmare a aprobării Raportului de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei şi despre comportamentul condamnatului) şi fiind evaluat psihologic de către psihologul, care este şi membru al comisiei speciale din cadrul instituţiei penitenciare, care a constatat că deţinutul nominalizat prezintă „risc de recidivă redus”.

Susține că, în cadrul şedinţei de judecată reprezentantul penitenciarului a prezentat un şir de materiale şi acte probatorii privind constatările comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr. 17-Rezina în vederea admiterii demersului înaintat, pe care instanţă a neglijat să le dea o apreciere, catalogând per ansamblu că informaţia ce nu justifică întrunirea condiţiilor stabilite întru aplicarea actului de clemenţă faţă de condamnatul la detenţiune pe viaţă Cebotari Eugen, or, în opinia instanţei de judecată acesta nu a dat dovada de un comportament corespunzător şi de altfel nu poate fi caracterizat pozitiv.

Potrivit art.447 alin.(1) CPP, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces*.

Verificând argumentele recursului în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri, în temeiul dispoziției art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) CPP, conform căreia judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: ... *admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: ... rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri*.

Pentru a pronunța soluția Colegiul penal indică, că potrivit art.469 CPP, la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: 1) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amânarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vârstă de până la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amânării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.$47 2^{2}$ din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii

neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinței în cazul existenței altor hotărâri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărâri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea hotărârii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrângere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13^1) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.96^1 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10^1 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărârea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripție ale executării sentinței de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităților care apar la punerea în executare a pedepselor; 17^1) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.

Conform art.107 alin.(1) Codul penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Potrivit art.272 alin.(1) Codul de executare, în cazul amnistiei, în temeiul art.107 din Codul penal, care liberează condamnatul de executarea în continuare a pedepsei, fie reduce pedeapsa sau o comută, instituţiile şi organele care asigură executarea categoriei respective de pedeapsă examinează aplicabilitatea actului de clemenţă fiecărui condamnat şi, după caz, cu acordul condamnatului, înaintează un demers instanţei de judecată competente conform art.470 din Codul de procedură penală. La demers se anexează dosarul personal al condamnatului, dovezile motivelor de fapt şi de drept invocate. Demersul se judecă în condiţiile Codului de procedură penală.

În sensul prevederilor legale enunțate, amnistia reprezintă o cauză care stinge raportul penal de conflict sub aspectul pedepsei, ce constă în actul de clemență al legiuitorului care, din rațiuni de politică penală sau socială, renunță la dreptul de a aplica sancțiuni de drept penal persoanelor care au comis anumite infracțiuni.

Justificarea aplicării unui act de clemenţă, cum este amnistia, prin care persoanele, ce au comis infracţiuni, sunt liberate de răspundere şi pedeapsă penală, necesită evaluarea unui şir de factori cum ar fi: impactul pe care îl va produce asupra societăţii, componenţele de infracţiune şi categoriile de persoane în privinţa cărora urmează să se extindă actul dat, structura populaţiei penitenciare, efectul pe care îl va produce asupra numărului populaţiei penitenciare, frecvenţa aplicării unor asemenea acte şi raţionalitatea aplicării actului respectiv la momentul dat.

La data de 24 decembrie 2021 a fost adoptată şi la 31 decembrie 2021, a intrat în vigoare Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

În conformitate cu art.1 din Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiţionat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probaţiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidenţa prevederilor art.2–5, 7, 8. Aplicarea amnistiei faţă de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privinţa persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituţii care pune în executare pedeapsa, din reprezentanţi ai Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor, ai Inspectoratului Naţional de Probaţiune, precum şi din experţi psihologi judiciari atestaţi. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiţiei şi activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiţiei. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituţia care pune în executare pedeapsa iniţiază demersurile către instanţele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi. Aplicarea amnistiei faţă de persoanele bănuite, învinuite se decide de procuror, la faza de urmărire penală, iar faţă de persoanele inculpate care cad sub incidenţa art.2 alin.(4) – de instanţa de judecată, la faza de judecare a cauzei. Persoana bănuită, învinuită poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanţa de judecată privind examinarea posibilităţii aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de procuror. Persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanţa de judecată privind examinarea posibilităţii aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială.

Colegiul penal, verificând legalitatea și temeinicia încheierii contestate cu recurs concluzionează că, la rejudecarea cauzei în instanța de fond au fost admise erori de drept, neținându-se cont întocmai de prevederile alin.(2) art.436 CPP, potrivit cărora, *pentru instanţa de rejudecare, indicaţiile instanţei de recurs sânt obligatorii în măsura în care situaţia de fapt rămâne cea care a existat la*

soluţionarea recursului, erori care sunt susceptibile de a fi reparate în procedura de judecare a recursului, motiv pentru care încheierea contestată urmează a fi casată integral cu pronunțarea unei noi hotărâri, în temeiul dispoziției art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) CPP și art.449 alin.(3) CPP.

Astfel, potrivit înscrisurilor anexate, rezultă că, prin demersul înaintat, Penitenciarul nr.17 – Rezina a solicitat aplicarea în privința condamnatului Eugen Cebotari a prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia, în legătură aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, invocând că, ultimul întrunește condițiile necesare prevăzute de Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM.

Colegiul penal relevă că, amnistia reprezintă, în sine o cauză reală de excludere a răspunderii penale, având ca efecte cu privire la toți participanții la săvârșirea infracțiunii, însă, deoarece aceasta este incidentă in rem, și nu in personam, consecințele pot surveni numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții personale, iar, prin intermediul prevederilor art.(1) alin.1) din Legea nr.243 din 24.12.2021, legiuitorul indică expres condițiile fără respectarea cărora nu poate fi pusă spre examinare cererea şi anume: prezentarea dovezilor despre caracteristica pozitivă pe parcursul executării pedepsei, raportul evaluării psihologice că condamnatul care urmează a fi amnistiat prezintă un risc de recidivă mediu sau redus, or întrunirea acestor condiții urmează a fi stabilită prioritar de către comisia specială, instituită, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa.

Cu referire la primul aspect prevăzut de legiuitor, instanța de recurs remarcă, că constatarea comportamentului pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale se desprinde ca urmare a resocializării penitenciare a condamnatului, reprezentând, per ansamblu un proces complex, care constă în activităţile socio-educative desfășurate de personalul penitenciar prin intermediul unui complex de măsuri cu caracter educativ, juridic, social, organizatoric, psihopedagogic etc., activităţi ce sunt aplicate în scopul modificării sistemului lui de valori antisociale având ca scop restabilirea echităţii sociale, corectarea condamnatului, precum şi prevenirea săvârşirii de noi infracţiuni atât de către condamnaţi, cât şi de către alte persoane, numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și material.

Cât privește cel de-al doilea aspect prevăzut de legiuitor privind evaluarea psihologică a condamnatului în scopul stabilirii riscului de recidivă, urmează a fi supuse aprecierii prevederile Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, care la pct.

53, 55, 57 stabilesc că, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8 din Legea nr.243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6. Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în fișa de evaluare a riscului de recidivă. Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

Conform anexei nr.6 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă că, prin „risc ridicat de recidivă" se înțelege predominarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională; „risc mediu de recidivă" – prezența redusă a factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni, dar prematură pentru diminuarea comportamentelor negative viitoare; „risc redus de recidivă" – prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare".

Potrivit anexei nr.7 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă trei categorii a nivelului de recidivă și anume, „scăzut", „mediu", „sporit".

Aici, instanța de recurs menționează că, evaluarea psihologică a condamnatului trebuie să aibă o desfășurare logică, pornind de la identificarea antecedentelor persoanei, vizând atât informații privitoare la condamnările anterioare, cât și la istoria comportamentală a celui evaluat. Urmează identificarea comportamentului infracțional și circumstanțele în care acesta s-a produs: starea condamnatului până la săvârșirea infracțiunii (vârsta, circumstanțele, acțiunile, gândurile etc.); evaluarea proprie a infracțiunii săvârșite de către condamnat (recunoaște sau nu vina); analiza alternativelor comportamentului infracțional și de ce nu au fost folosite; studierea sferei etico-morale (i-a fost greu să ia decizia, cât de ușor a luat-o, dileme morale), precum și consecințele comportamentului acestuia. În evaluarea personalității condamnatului, este necesar a stabili dacă factorii de risc persistă în continuare.

Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanța de fond, nici chiar în al II-lea set de proceduri, ceea ce a dus la nerespectarea întru totul a dreptului condamnatului la un proces echitabil, în sensul că ultimul nu a beneficiat în deplină măsură de o argumentare plauzibilă a soluției de respingere a cerințelor înaintate de către Penitenciarului nr.17 Rezina privind aplicarea prevederilor art.7

alin.(1) lit.d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

Colegiul penal reține, că conform extrasul din procesul-verbal nr.8 al şedinţei Comisiei Speciale Penitenciarului nr.17 Rezina din 18.07.2022, condamnatul Cebotari Eugen se caracterizează pozitiv, iar conform fişei de evaluare a riscului de recidivă - riscul de recidivă este redus. Din cei 8 membri 7 ai comisiei au votat pentru înaintarea demersului privind aplicarea actului de amnistie faţă de condamnat.

Potrivit anexei nr.6 la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin ordinul MJ nr.44 din 18-02-2022, riscul redus de recidivă semnifică – prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare.

După cum rezultă din revendicare, Eugen Cebotari anterior a fost condamnat. Potrivit certificatului privind sancțiunile și stimulările aplicate condamnatului pe parcursul detenției, Eugen Cebotari a fost sancționat disciplinar de 5 ori, fiind stimulat de 24 ori. Conform certificatului cu privire la existența prejudiciului material, ultimul dispune de prejudiciu material neachitat în cuantum de 77000 lei, fiind achitată parțial suma de 300 lei, iar potrivit raportului privind realizarea programului individual de executare a pedepsei, Eugen Cebotari n-a realizat programul individual de executare a pedepsei, are un comportament pozitiv.

Din fișa de evaluare a riscului de recidivă rezultă că, a fost stabilit riscul de recidivă redus, fiind indicați factori criminogeni cu istoric infracțional, iraționalizarea faptelor și a consecințelor în comportamentul infracțional, ușor influențabil de factorii situaționali și de grup, precum și factori protectivi: dispune de loc de trai, coeziune familiară dispunând de calificare profesională, are un comportament prosocial și o conduită pozitivă, s-a implicat activ la măsurile cultural educative și sportive din incinta penitenciarului, reacție adecvată la conflict cu deținuții cât și angajații, posedă abilități de autocontrol și analiză, își asumă responsabilități față de fapta comisă, manifestă interes spre schimbare prin realizarea planului de resocializare potrivit nevoilor criminogene, a realizat programul individual de resocializare și se caracterizează pozitiv.

Din fişa de evaluare a riscului de recidivă, este statuat clar care este numărul total al factorilor criminogeni şi protectivi, iar din fişa prezentată instanţei rezultă o analiză detaliată şi o analiză a circumstanţele de fapt ce au dus la adoptarea concluziei de către comisie a evaluatorului, potrivit blanchetei obligatorii - Anexa nr.1 la Metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, care a fost anexată de către administraţia penitenciarului.

Astfel, Colegiul penal conclude că, judecătorul de instrucție eronat a concluzionat asupra respingerii cererii privind aplicarea prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova în privința lui Eugen Cebotari, or, la examinarea demersului privind aplicarea amnistiei în condițiile Legii nr.243/2021, instanța de judecată trebuie să pună accentul anume pe comportamentul deținutului și riscului de recidivă, în raport cu actele instituției penitenciare premergătoare concluziei comisiei speciale a Penitenciarului, la caz, nr.17 Rezina. Aplicarea amnistiei în condițiile acestei legi este legată în principal de faptul dacă deținutul, prin comportamentul pe care îl are și riscul de recidivă, este suficient de bine pregătit să fie integrat în societate după ispășirea termenului de 30 ani.

Subsecvent, instanța de recurs evidențiază că, în corespundere cu Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), adoptată prin Rezoluția Adunării Generale în 17.12.2015, prin prisma regulii 4 subpct.1 , scopurile sentinței privative de libertate sau ale măsurilor similare care privează o persoană de libertate sunt, în primul rând, de a proteja societatea de infracțiuni și de a reduce recidivismul. Scopurile date pot fi atinse doar dacă perioada de detenție este aplicată pentru a asigura, în măsura posibilă, reintegrarea unor atare persoane în societate după eliberare, astfel încât ele să ducă un mod de viață în conformitate cu legea și să se poată întreține. Așadar, de principiu, pedeapsa penală trebuie privită ca un mijloc de reeducare și corectare a deținutului și nicidecum ca o cale de a provoca suferințe psihice și fizice sau în alt mod de a restricționa drepturile și interesele legitime ale acestuia, decât în limita admisă de standardele de drepturile omului. La modul general, orice restrângere a drepturilor deținuților trebuie să fie condiționată de protejarea drepturilor și intereselor altor persoane, precum și în scopul curmării și prevenirii săvârșirii de infracțiuni, cât și pentru a menține ordinea în instituția penitenciară.

Distinct, în temeiul prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, instituția actului de clemență urmează a fi privită ca un remediu de identificare a unui echilibru între reticența societății față de posibilitatea liberării din detenție a persoanelor care au ispășit o pedeapsă pentru comiterea unei crime excepțional de grave și dreptul indivizilor la libertate individuală, prin prisma aplicării prevederilor legale naționale și a standardelor internaționale, care garantează că statele nu vor expune persoanele la rele tratamente, mai mult, statele vor întreprinde toate măsurile ca drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor să fie respectate la cel mai înalt nivel. Or, organele statului trebuie să acționeze în intenția de asigurare a statului de drept și

nu în intenția a submina drepturile omului din frica personală sau reticența comunității.

Mai mult ca atât, Colegiul penal reiterează că, în considerațiunea Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a hotărât că a fost încălcat art.3 din Convenție în ceea ce privește pedeapsa detențiunii pe viață aplicată reclamantului, fără posibilitatea acordării liberării condiționate, constatând că, în lipsa unui mecanism de reexaminare, pedeapsa detențiunii pe viață aplicată reclamantului constituia o pedeapsă ireductibilă care constituia un tratament inuman (Ocalan împotriva Turciei (nr. 2), 2014, pct.199-207).

Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a constatat nici o încălcare a art. 3 din Convenție (Bodein împotriva Franței, 2014, pct. 53-62), considerând că legislația națională care prevede un mecanism de verificare a pedepselor cu detențiune pe viață, era suficient, având în vedere marja de apreciere lăsată statelor în domeniul justiției penale și al stabilirii pedepselor. Curtea a arătat în special că legislația franceză prevedea efectuarea controlului judiciar cu privire la situația persoanei condamnate și o eventuală modificare a pedepsei după 30 de ani de închisoare. Curtea a considerat că un astfel de control, menit să evalueze periculozitatea persoanei private de libertate și să analizeze modul în care s-a schimbat comportamentul acesteia în timpul executării pedepsei, excludea orice incertitudine cu privire la existența unei „perspective de punere în libertate” încă de la începutul executării pedepsei.

E de reținut și faptul, că potrivit pct.37, 39 din decizia Curții Constituționale, referitor la argumentul autorului sesizării care susține că posibilitatea comutării pedepsei persoanelor condamnate la detenție pe viață contravine obligațiilor pozitive ale statului, care decurg din articolul 24 din Constituție și din articolele 2 și 3 din Convenție, Curtea reține că dispozițiile articolului 7 alin. (1) lit. d) din Legea privind amnistia nu stabilesc, la modul general, un mecanism care ar elibera imediat din închisoare persoanele condamnate la detenție pe viață și, prin urmare, ar conduce la impunitate. Dimpotrivă, comutarea pedepsei detenției pe viață cu pedeapsa 30 de ani de închisoare nu este aplicabilă în mod automat tuturor condamnaților la detenție pe viață. Curtea reamintește că pentru a beneficia de comutare conform art.7 alin.(1) lit.d) din Lege, condamnatul trebuie să fie caracterizat pozitiv pe parcursul executării pedepsei și să fie evaluat psihologic ca prezentând un risc de recidivă mediu sau redus (art.1 alin.(1) din Lege). Așadar, pornind de la cele expuse supra, în analiza ei cu caracter abstract, Curtea menționează că semnificația textelor contestate din Legea privind amnistia poate fi dedusă de către instanțele judecătorești, în fiecare caz particular, prin folosirea regulilor de interpretare și de aplicare sistemică a întregii Legi, a legislației penale substanțiale, precum și a standardelor internaționale în materia amnistiei.

În contextul celor relevate, instanța de recurs reține că, încheierea contestată este bazată pe o apreciere superficială, unilaterală și neobiectivă a circumstanțelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor și, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or instanța de fond urma să verifice și să statueze asupra tuturor cerințelor de fapt invocate, dar și să le supună cercetării prin prisma circumstanțelor cauzei, având în vedere normele de drept aplicabile la caz, pronunțându-se asupra acestora prin actul procesual adoptat.

În acest sens, Colegiul penal reține, că soluționând demersul în cauză, instanța de fond a menționat, că apreciază critic concluzia Comisiei expusă în raportul de evaluare, potrivit căreia condamnatul Eugen Cebotari a fost apreciat cu risc de recidivă redus, invocând dezacord și cu caracterizarea pozitivă a acestuia.

Analizând aprecierile și concluziile judecătorului de instrucție în suportul soluției pe care acesta a adoptat-o pe marginea demersului cu privire la aplicarea actului amnistiei, Colegiul penal le consideră eronate.

Colegiul penal consideră, că instanța fără vreun temei a tratat dubios concluzia Comisiei Speciale a Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la riscul redus de recidivă reținut în sarcina condamnatului Eugen Cebotari.

Colegiul penal reține, că potrivit art.(1) alin.(1) al Legii nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă aceste persoane cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7 şi 8.

Având în vedere aceste prevederi se conchide, că întrunirea de către persoanele condamnate (care își execută pedeapsa cu închisoare în instituțiile penitenciare), a condițiilor art.1 alin.(1) din Legea nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, urmează a fi stabilită prioritar de către Comisia Specială instituită în acest sens în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa.

Astfel, potrivit art.8 al Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin ordinul Ministerului Justiției nr.44 din 18.02.2022 (în continuare Regulamentul), în calitate de membri ai comisiilor speciale din cadrul instituțiilor penitenciare se desemnează conducătorul subdiviziunii de evidență a deținuților, care are calitatea de secretar, psihologul instituției și juristul instituției. Potrivit pct.53 al Regulamentului, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art.4,5,7 sau 8 din

Legea nr.243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr.6. Potrivit pct.57 al Regulamentului, fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

La caz, evaluarea riscului de recidivă la condamnatul Eugen Cebotari a fost realizat de către psihologul Natalia Andriuţa. Din fişa de evaluare a riscului de recidivă rezultă că, a fost stabilit riscul de recidivă redus, iar instanța de judecată punând la dubii concluziile psihologului, era în drept să pună în discuția părților oportunitatea invitării în ședință a specialistului-psiholog în vederea elucidării aspectelor necesare, în viziunea instanței, prin prisma „Metodologiei privind evaluarea riscului de recidivă", or, în cazul în care sunt necesare cunoștințe speciale urmează să se procedeze prin prisma prevederilor art.87 CPP, ulterior dându-se apreciere și plasându-se la baza hotărârii, anume concluziile specialistului care coroborează cu întreg probatoriul administrat.

În același context, Colegiul penal consideră întemeiate și invocările recurenților, privitor la caracteristica comportamentului condamnatului, or, instanța apreciind comportamentul condamnatului că nu ar corespunde calificativului pozitiv, contrar celor reținute de comisia penitenciarului, a reținut că, citez "... *reieşind din faptul că condamnatul în timpul detenției a fost sancționat disciplinar, instanța consideră că Cebotari Eugen nu poate fi caracterizat pozitiv. Instanța remarcă că pe parcursul executării pedepsei, condamnatul nu a avut constant un comportament cuviincios, din care motiv instanța consideră că condamnatul poate fi caracterizat satisfăcător, dar nu pozitiv*...." , pe când Colegiul penal, contrar statuărilor instanței constată, că Eugen Cebotari, potrivit certificatului privind sancțiunile și stimulările aplicate condamnatului pe parcursul detenției, Eugen Cebotari a fost sancționat disciplinar de 5 ori, sancțiunile fiind stinse, fiind stimulat de 24 ori. Astfel, Colegiul penal rezumă, că concluziile instanței în acest sens sunt lipsite de suport.

Potrivit art.7 alin.(1) lit.d) al Legii nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art.4–6 i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa după cum urmează: la 30 ani închisoare, dacă este condamnată la detenţiune pe viaţă.

Astfel, circumstanțele reținute în motivarea soluției au fost reapreciate de către judecătorul de instrucție, textul legal aplicat în prezenta speță expres indicând condițiile pentru aplicabilitatea actului de amnistie – caracteristica *pozitivă* și riscul

de recidivă mediu sau *redus*, condiții întrunite de către condamnatul Eugen Cebotari.

Circumstanțele menționate în prezenta decizie, în raport cu prevederile legale, indică la aplicabilitatea față de condamnatul Eugen Cebotari a art.7 alin.(1) lit.d) al Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și comutarea pedepsei sub formă de detențiune pe viață cu 30 ani închisoare.

Având în vedere motivele expuse mai sus, Colegiul penal consideră că argumentele recurenților și-au găsit deplina confirmare în prezenta speță, fapt care denotă necesitatea admiterii cererilor de recurs, conform cerințelor formulate.

Conducându-se de art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursurile declarate de către condamnatul Eugen Cebotari și de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 29.07.2024, prin care a fost respins demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la aplicarea în privința condamnatului Eugen Cebotari a prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, se admit, cu casarea încheierii în cauză și pronunțarea unei noi hotărâri.

Se admite demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina cu privire la aplicarea în privința condamnatului Eugen Cebotari a prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În temeiul art.7 alin.(1) lit.d) al Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, se comută lui **Cebotari Eugen** *****, a.n.*****, originar ***** și domiciliat în *****, condamnat la data de 05.05.2005 prin sentința Judecătoriei mun. Chișinău sectorul Rîșcani pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art.123/1; 88 pct.1, 7, 39 alin.(3) Cod penal la detențiune pe viață, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, pedeapsa sub formă de detențiune pe viață cu 30 (treizeci) ani închisoare.

Asigurarea executării prezentei decizii se pune în sarcina administrației instituției penitenciare în care execută pedeapsa condamnatul Eugen Cebotari.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Președinte de ședință: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.